ئیمان و ویژدان.. بەختیار محەمەد

ویژدان لە ئایین (ئایدیۆلۆژیا) گرنگترە، ئەخلاقیش لە ئیمان گرنگترە؛ ئەگەر ئایین و ئیمان، ئەخلاق و ویژدانیان لەگەڵدا نەبوو، ئەوا هیچ بەهایەکی ئەوتۆی مرۆییان نامێنێ، وەك كە ئێستا لە ئایین و ئیمانی زۆربەی موسڵماناندا ئەمە بەدی دەکەین: ئایین هەیە، بەڵام هیچ ویژدان نییە؛ ئیمان هەیە، بەڵام ئەخلاقی مرۆیی زفتە. هەر بۆیەش (وەك فاکتەرێکی سەرەکی) لە کۆمەڵگەکانی ئێمەدا، تاوان و دزی و درۆ زۆرن، وەلێ چاکە و ڕاستگۆیی کەمتر.

بەدڵنیاییەوە، هەر هەموو بکوژ و دز و تەڵەکەبازەکان نوێژکەر و ئیماندارن. زۆربەی هەرە زۆری گەندەڵەکانیش لەناو حزبە دەسەڵاتدارەکاندا - خۆ ئەگەر بە ڕووکەشیش بێ - نوێژکەر و ئیماندارن. ئەوان دیندار و ئیماندارن (واتە خوانەناس و مولحید نین)، وەلێ ویژدان و ئەخلاقیان نییە. هەر بۆیەش بە ئاسانی دزی دەکەن و خەڵك دەکوژن. ئەمە عەقڵییەت و تێگەیشتنی زۆربەی هەرە زۆری مەلاکانیشە: لەلای ئەوانیش دین و ئیمان (واتە نوێژ و ڕۆژوو…) لە ویژدان و ئەخلاق بە واتا نوێیە مرۆییەکەی (مرۆڤدۆستی، لێبووردەیی، ژینگەدۆستی…) گرنگترە.

ئەم گوتارە ناعەقڵانییە کۆمەڵگەیەکی تاوانکاری دووڕووی بەرهەم هێناوە: لەلایەك نوێژ دەکا و شەڕ لەسەر چوونە مزگەوت دەکا، لەلایەکی دیکەش تاوان دەکا و ڕقی لەوی دیکەیە و ژینگە پیس دەکا… هەر ئەمانەشن (هەر ئەم گوتارەشە)، کە ئەگەر پاڵپشت و لایەنگریی ئەم دەسەڵاتە ستەمکارەش نەبن، بەڵام بێدەنگن لە ئاست ستەم و تاوانەکانیدا. ڕاستییەکەی مرۆڤی ئیمانداری موسڵمان ئەوەندە کێشەی لەگەڵ ستەم (ستەم بەواتا هاوچەرخەکەی، واتە ستەمی کۆمەڵایەتی و نەتەوەیی و چینایەتی…) نییە، بەقەد ئەوەی، کە کێشەی لەگەڵ هەردوو چەمکی ئیمان و کوفردا هەیە (واتە لە ڕوانگەی ئەوەوە تەنها کوفر ستەمکارە؛ هەڵبەت ئەمە گوتاری قورئانیشە. هەردەم قورئان دۆست و دوژمن لەسەر بنەمای ئیمان و کوفر، ئیسلامبوون و نائیسلامبوون هەڵاوارده و پۆلین دەکا). هەربۆیەشە مرۆی ئایینداری موسڵمان، کە دەبێتە دەسەڵاتدار، هەر زوو - بە ناوی کوفر و ئیمانەوە - دەبێتە ستەمکار و کافرەکان (نەیارەکانی) لەناو دەبا.

بەختیار محەمەد